

بررسی خوگیری و انتقال گیاهچه‌های درون شیشه‌ای توت ابریشم رقم Ichinose به خاک

کامران اکبری نوقایی^۱، بهزاد واعظ لیواری^۲، احمد خلیقی^۳

۱- دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابهر

۲- سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، پژوهشگاه عصر انقلاب، پژوهشکده کشاورزی

۳- دانشکده کشاورزی کرج، گروه باغبانی، دانشگاه تهران

از آنجا که تکثیر از طریق روش‌های مرسوم در مورد بعضی ارقام و کولتیوارهای توت ابریشم (از جمله رقم) با مشکلاتی گزارش گردیده است، لزوم بررسی این موضوع از طریق ایچی نوسه متعلق به کشت بافت لازم‌الاجراء می‌باشد. در مقاله *Morus alba* L. تکنیکهای حاضر پس از ریزازدیادی توت رقم مذکور، موضوع سازگاری کامل و انتقال به خاک گیاهچه‌ها مورد بررسی قرار گرفته است.

مواد گیاهی، دو شاخه درون شیشه‌ای حاصل از کشت MS بود که به مدت ۵ جوانه زمستانه در محیط دقیق در محلول هیپوکلریت سدیم ۰/۲٪ زیر دستگاه هودسترون ضد عفونی تکمیلی انجام و پس از تقسیم به قطعات (همراه با ۶ گرم در لیتر آگار ۳ درصد حاوی تک گره در محیط افزونگری) (محیط تغییر یافته کشت و MS فروکتوز و ۱ میلی گرم در پس از سه هفته پرآوری انجام و متوسط ۳ - ۵ شاخه از هر ریزنمونه بدست آمد. هر کدام از لیتر همان محیط بدون هورمون زیر کشت و پس از ۴ - ۵ هفته ریشه‌ها تشکیل BA نوساقه‌ها در و گیاهچه‌ها آماده انتقال گردیدند.

آزمایشات در قالب بلوکهای کامل تصادفی با ۸ - ۵ تکرار در هر تیمار انجام شد. تیمارها پیت ماس هلندی، خاک باغچه، خاک برگ، خاک کاج و پیت داخلی بودند. مقاوم سازی طی ۴ - صورت و در آزمایش ۵^{هفته} انجام شد. در آزمایش اول تیمارها به همان ۶۰۰ بمدت ۲ ساعت دوم جهت بررسی آلودگیهای احتمالی بسترهای کشت تیمارها در آون استریل و بعداً مورد استفاده قرار گرفتند. از محلولهای کاپتان ۰/۱۵٪ و بنومیل ۰/۱۵٪ و دروزال ۰/۱٪ در گلخانه جهت کنترل بیماریهای قارچی استفاده شد. گلخانه دارای ۳۵۰۰ لوکس نور سفید با فتوپریود ۱۶ ۲۳-۲۵۰ در شب بود. در آزمایش اول از MS ساعت در روز، دمای ۱۰/۱ استفاده گردید که جهت بررسی اثر تغذیه‌ای تیمارها در آزمایش ۳۰۰-۲۷ در روز و C^۱ محلولهای ماکرو و میکرو دوم استفاده نشد. تعداد برگ، میانگرمه و طول ساقه بعنوان شاخصهای رشد در ابتدای آزمایش و

یک‌ماه پس از انتقال به خاک رکوردبرداری و نتایج با آزمون دانکن مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج حاکی است که بین کلیه نمونه‌ها در نقطه شروع آزمایش از لحاظ آماری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و این موضوع بر یکسان و همگن بودن نسبی نمونه‌ها در نقطه شروع آزمایش دلالت دارد. نتایج تجزیه واریانس شاخصهای رشد بعد از اتمام آزمایش حاکی است که قبل از استریل نمودن تیمارها، تیمار پیت‌ماس هلندی نسبت به سایر تیمارها تفاوت معنی‌دار در سطح ۱ در ۱۰۰۰ دارد به این معنی که تأثیر تیمار فوق در انتقال و رشد و بقای گیاهچه‌ها نسبت به سایر تیمارها بهتر بوده است، اما پس از استریل نمودن تیمارها، بین سه تیمار پیت‌ماس هلندی، پیت داخلی و خاک باغچه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد که می‌تواند نتیجه استریل نمودن بسترهای کشت باشد. همچنین تیمارهای فوق علاوه بر داشتن تفاوت معنی‌دار در سطح ۱ درصد با سایر تیمارها، اثرات تغذیه‌ای مطلوبی داشتند. بنظر می‌رسد که خاک پیت با توجه به خواص فیزیکوشیمیایی خاصی که دارد از خصوصیات لازم جهت انتقال گیاهچه‌های درون شیشه‌ای برخوردار است. با توجه به رقابت قابل قبول پیت داخلی و خاک باغچه با پیت ماس هلندی، پس از استریل شدن، پیشنهاد می‌گردد در راستای صرفه‌جویی ارزی در انتقال به خاک گیاهچه‌های حاصل از تکثیر درون شیشه‌ای از خاکهای فوق‌الذکر بجای منابع خارجی استفاده شود.